

עוד לפני שישראל יוצאת מלבנון, היא כבר מסתבכת בה מחדש, ורק השיטה משתנית. לפני שמסתבכים בהרפתקה חדשה, כדאי להבין סוף־סוף מה זאת לבנון

לפי האגדה, עומדת ישראל לסיים כעוד חודש־חודשיים את העורבות שלה בלבנון. צה"ל ייצא מן הארץ המקוללת, ובוהו ייגמר העניין. כך אמר גם יצחק רבין השבוע בתוכנית מוקד של הטלוויזיה. זוהי אגדה יפה, והיא תואמת את מצב־הרוח הציבורי בישראל. אבל אין בה ממש.

עם יציאת צה"ל בלבנון, לא תסתיים המעורבות הישראליה. מפתים רק פרק אחר. בינתיים כבר נסתח פרק חדש. מני וגמור עם ממשלת־ישראל להשאיר ברצועה הרומית של לבנון את חיל־השכירים המכונה "צבא רום בלבנון". צבא זה, הנתון לפיקוד נוצרי תחת פיקוח ישראלי, הוא כלי־כולו

מנה

בחתונות הרסינה

צרפתית ולשם קירום אינטרסים צרפתיים, נוסף מרכיב חדש למציאות הלבנונית. חבלים של סונים, שיעים ודרוזים אוחזו עם החבל הנוצרי המרכזי, כדי ליצור ישות שיש לה קיום כלכלי. לעשירי המדינה יש מאו אינטרס לשמור על אחדות לבנון מבחינה כלכלית, בניגוד למציאות הפלגנית שהם עצמם שייכים אליה.

המתח בין איחוד לסילוק, בין השינאה ההדדית והאינטרס המשותף, בין הנמיה לקרוא לאוייב זר כדי לתקוף את השכן והנמיה להתחבר עם השכן כדי לגרש את הכובש הזר — זוהי המציאות של לבנון.

כל זה נאמר בקיצור במיכתבו החכם של משה שרת לרודי בן־גוריון, שצוטט בכתבה הקודמת בסדרה זו. אך הוא כתוב גם בספרים מצוינים רבים, וביניהם בחוברת של אהרון כהן, איש שער־העמקים.

אילו היו הפוליטיקאים והי אלופים של ישראל קוראים ספרים — מינהג שאפשר רק להמליץ עליו — יתכן והיו מבינים מראש מה הם עושים, ואולי אף נמנעים מעשיות זאת.

● היכהיה הנדמת, בנקים וחאשיש

כ אשר קמה לבנון החדשה, ונוצי רה "האמנה הלאומית" הכלתי כתובה, הוקפאה בכוח המציאות ש שררה אז.

במציאות של אז היוו הנוצרים רוב דחוק, המארונים היו רק חלק מן ה ציבור הנוצרי. ובקרב המארונים עצמם התחרו ביניהן כמה וכמה מישפחות גדולות, עתירות־היסטוריה.

אולם תוך ניצול העובדה שהשילטון הזר — הצרפתי — ראה במארונים את המשרתים המוסרתיים שלו, הבטיחו המארונים לעצמם עמדת־שילטון אדירת־עוצמה, מדינית וכלכלית

המעבר ממקום למקום. כתוצאה מכך שימשה בכל תקופות ההיסטוריה כי ארץ־מיפלט של עדות נרדפות. עדות־מיעוט ודתות־מיעוט, שנדרפו במקור מות אחרים, עברו ללבנון כדי להתבצר בחבל־ארץ, שבו יכלו להגן על עצמם ביתר קלות.

בתנאים גיאוגרפיים דומים, מצאה שווייץ יתרון משלה. כל חבל־ארץ בשווייץ חופשי במיסגרת קאנטון או טונגו, אך שיתוף־הפעולה בין ה קאנטונים מול אויבים זרים הוליד כמשך מאות בשנים תודעה לאומית שווייצרית משותפת, למרות השוני בשפות, במוצא ובאופי (ראה יומן אישי).

בלבנון קרה ההיפך. כל עדה ראתה את עצמה בסכנה מתמדת מידי שכניה, ולמדה לעמוד על נפשה בכל עת. כל עדה הפכה מיבצר חמוש, והמילחמה בין מיבצרים עדתיים אלה היא מצביקבע בלבנון.

לאורך כל ההיסטוריה לחמו כל העדות זו בזו, כמעט בלי הרף, כשהן כורתות בריתות ביניהן ובגדרות זו בזו הליסות.

מצב זה, הנמשך מזה מאות בשנים, הוא חלק מן התרבות של העדות, ההיסטוריה שלהן ותודעתן. הוא מנע כל אפשרות של גיבוש תודעה לאומית לבנונית. הוא גרם לכך שכל עדה, בראותה ככל שכנותיה אויבות־נפש, חיפשה תמיד בעלי־חסות זר. הדרוזים והשיעים נשאו את עיניהם לבריטניה, הנוצרים־אורתודוקסים לרוסיה, המארונים לצרפת, הסונים בעריה־החוף ל־תורכיה.

אף אחת מן העדות לא סברה מעולם שייטב לבולן אם יתי אחדו במיסגרת לאומית משותפת.

עם חלוף התקופה האימפריאליסטית, לא השתנה אופי הארץ. רק בעלי־החסות השתנו: סוריה וישראל, איראן ואשף, ארצות־הברית וברית־המועצות כוחשות עתה בקדרה, שבה כחשו קודם לכן צרפתים ורוסים. בריטים ותורכים. כאשר קמה לבנון החדשה, אחרי מילחמת־העולם הראשונה, תחת חסות

● הפרק השלישי מתחיל עתה, לנגד עינינו.

לפני שנסתבך בה מחדש, כדאי להעיף מבט ברקע המאורעות — גם אם אין סיכוי רב למנוע מעשי־איוולת חדשים בידי ממשלה, שכל חברה ורמטכ"לה היו מעורבים בפרקי־האיוולת הקודמים.

● הרים, יופי וטירוף

פ מולוין אמר פעם שאפשר לקרוא את ההיסטוריה של ארץ במפה שלה. הגיאוגרפיה היא הקובעת את אופיין וגורלן של ארצות ולבנון היא דוגמה בולטת לכך.

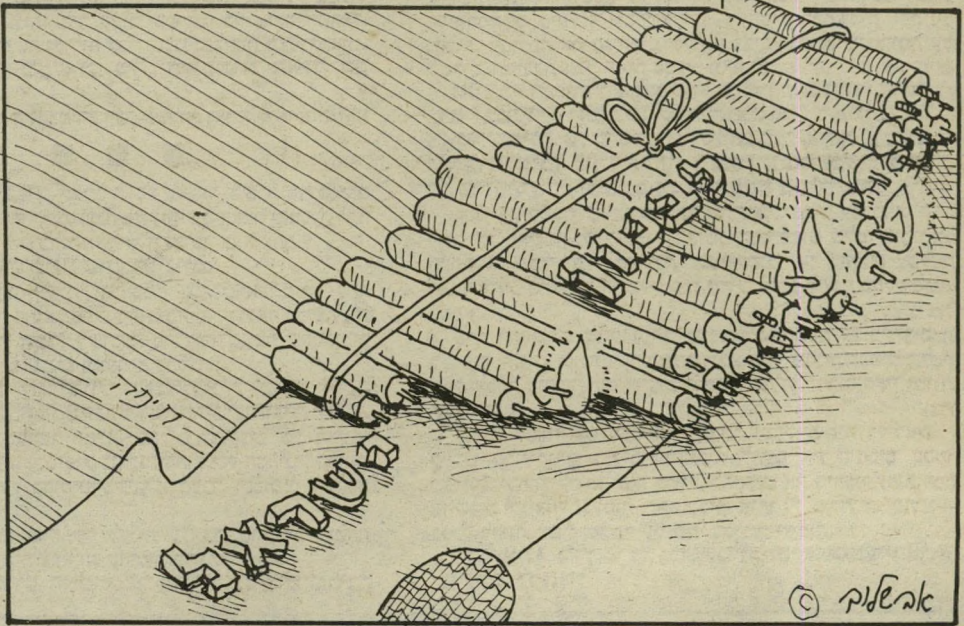
לבנון היא ארץ יפהפיה ו־מטורפת — ובגלל אותה סיבה עצמה: ריכסי־ההרים הנהדרים שלה.

הארץ כולה מבוטקת על־ידי ריכסי־הרים גבוהים, המקשים מאוד על

פועל בשם מדינה. ברור על בן שישראל ממי שיכה לסעול בלבנון — כי אמצעים אחרים.

בכתבה הקודמת בסדרה זו תואר הפרק הראשון של מעורבות ישראל בלבנון, כאשר הציע רודי בן־גוריון לחולל הפיכה נוצרית בלבנון ולפרק את המדינה. ואילו משה דיין תבע לספח לישראל את כל רום־לבנון, עד לנהר הליטאני. פרק זה נשאר על גבי הנייר, תודות להתנגדותו הנכונה והנמרצת של משה שרת, ראש־הממשלה דאז.

הפרק השני התחיל עם החלטת יצחק רבין ושימעון פרס, בשנים 1976/75, לעזור למארונים בלבנון במילחמת־האזרחים שפתחו בה, ולח מש את הפלאנגות. פרק זה הגיע לשיאו בפלישה של אריאל שרון ללבנון ב־1982, ומסתיים עם נסיגת צה"ל, הלובשת יותר ויותר אופי של מנוסה.

מיטען צד